

GALINA PUNKKINEN

*Taavetin koulu
Galinan silmin*

JA MUITA TARINOITA

Galina Punkkinen

Taavetin koulu Galinan silmin
ja muita tarinoita

Omistan tämän kirjani ystäväni Anne Vanha-Similän muistolle.

Anne tuli venäjän kielen kurssilleni oppilaaksi Taavetissa vuonna 1998. Hän oli lahjakas oppilas ja vuosien myötä rakas ja ainutlaatuinen ystäväni ja vuonna 2019 "TOMSK Sieluni kehto" kirjani toimittaja.

Hänestä vanha kaupunki Tomsk on Siperian Pariisi ja hän suunnitteli kääntää kirjani "TOMSK Sieluni kehto" englanniksi.

Anne oli valtion neuvoston kanslian ylikääntäjä ja hän on saanut ansioistaan presidentin allekirjoittaman kunniamerkin.

Anne jätti elämänsä odottamatta, vain 51-vuotiaana 17. tammikuuta 2020.

Hän oli ja tulee olemaan minulle aina elävä esikuva. Minulla oli kunnia olla hänen opettajansa ja ystävänsä yli 20 vuotta.

*Rakkaudella,
ystäväsi Galina.*

Galina Punkkinen

*Taavetin koulu Galinan silmin
ja muita tarinoita*

© 2020 Galina Punkkinen

Kannen kuva: Marja-Liisa Nurkka

Toimittaminen ja taitto: Kirsi Komulainen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789528020356

TARINANI

Epilogin asemesta voisin ottaa amerikkalaisen naisen, Tracey Powers-Erkkilän mielipiteen: "Suomessa sen sijaan kielitaidon vaatimus on ehdoton. Tracey sai kokea sen omakohtaisesti etsiessään täältä työtä. Hän soitteli eri organisaatioille, kertoi koulutuksestaan ja työkokemuksestaan ja tarjoutui työhön jopa ilman palkkaa, mutta ei sittenkään kelpannut. Yleisin vastaus oli, että suomea on osattava.

– Se oli turhauttavaa ja harmillista, koska töihin pääsy olisi tehnyt hyvää kielitaidolleni, hän toteaa.

Eikä hän ole täysin välttynyt ennakkoluuloiltakaan. Hän kertoo joutuvansa usein keskusteluihin, joissa hän saa vastata presidentti Bushin tekemisistä."

(Kielimuuri kumoon, Me Naiset 20.6.2002, s. 29.)

Minä tiedän, miten pääsen työhön ...

– Pekka, minä tiedän miten minä pääsen työhön meidän Taavetin kouluun.

– Tuskin tiedät, kun et ole osannut päästä 14 vuoden aikana, vastasi aviomieheni avaten jääkaappia. Se oli ensimmäinen, mitä hän teki tultuaan ensimmäisestä kerroksesta, missä hän vietti elämänsä ruoka-aikoja lukuun ottamatta.

– Mutta nyt tiedän, koska keksin miten. Se on loppujen lopuksi ainoa tapa päästä sinne.

– Mitä sinä olet keksinyt?

– Sinä tiedät, että meillä viikon kuluttua alkaa harjoittelu ja minä pääsin harjoittelemaan Linnalan kouluun. Tänään kävin Luumäen kunnantalossa sivistystoimenjohtaja Jorma Uusheimalan luona ja hän suostui siihen, että harjoittelen Linnalan koulussa.

– Ja mitä se antaa sinulle, Pekka kysyi asettaessaan kahta makkarakeittoa sisältävää lautasta mikroon.

– Se antaa paljon minun suunnitelman mukaan. Kun minulla on tarkoitus ei vain tehdä kopioita tai seurata koulutouhuja sivulta, vaan myös itse ehdottaa, että pidän venäjän ja saksan kielen tunteja...

– Antavatko he sinulle luvan? Pekka kiinnostui nostaessaan lautasia mikrosta. Minä olin jo samassa ajassa ehtinyt panna pöydälle rasvatonta maitoa, ruisleipää ja Soft-kevytmargariinia.

– Kyllä, antavat sen jälkeen kun rehtori on tutustunut minun ansioluetteloon ja minuun ...

– Ja mitä sitten? Pekka keskeytti minut lisätessään suolaa keittoon.

– Ja sitten, kun he omin silmin näkevät minun suhtautumiseni työhön ja minun ammattitaitoni, minä saan työpaikan. Joka tapauksessa ainakin venäjän kielen tunteja.

– Epäilen, että vain harrastelijaa kunnioittava kunta olisi nyt kiinnostunut taidoista.

– Mutta tämä ei ole vielä kaikki, mitä olen suunnitellut.

– Mitä vietä? Tuo nuoremmaksesi alakerrasta rasvatonta maitoa. Pekka mainitsi kuten tavallista ikäni, kun minun piti lähteä hakemaan jotain alakerrasta.

Nyt tuon maitoa ja kerron, minä sanoin lähtiessäni alas. Olin tyytyväinen mieheni kevyelle huumorille iästä, koska itse asiassa me olemme samanikäisiä ja molemmat vaakoja. Ainoa ero, että minä olen syyskuun ja hän lokakuun vaaka.

– Siellä ei ollut maitoa, vaan purkki omenamehua. Näytin hänelle mitä alakerran jääkaapista oli löytynyt ja kerroin, että minulla oli mielessä vielä kaksi tärkeää tehtävää harjoittelun ajaksi. Minä haluan selvittää itse, mitä tarkoittaa heidän niin sanottu "pätevyys" tai toisin sanoen – mitä se on, mitä suomalaisilla opettajilla on ja mitä

minulta ei ole? Toinen tehtävä on pitää päiväkirjaa koulun tapahtumista.

– Kuka antaa sinulle luvan käydä opettajien tunneilla, Pekka ihmetteli nousten ja vieden oman tyhjän lautasensa pesualtaaseen.

– Oletko jo syönyt? Istu vähän, minä kerron sinulle loppuun asti suunnitelmani.

– Kerro sitten nopeammin, minä haluan polttaa.

– Pekka, minä ihmettelen, että kysyt, kuka antaa luvan. Olen jopa Leningradissa Neuvostoliiton aikana käynyt Leningradin yliopistossa kaikkien vieraiden kielten tunneilla.

– Mutta silloin sinä kirjoitit väitöksen.

– Ihmettelen vieläkin sinun puheitasi. Minulle joku meidän taavettilainen sanoi joskus, että jokaisella veronmaksajalla on oikeus mennä kouluun ja katsoa, miten lapsia opetetaan.

– Älä ihmettele. Jos, jos. Jos tätillä olisi munat..., Pekka sanoi ärsyyntyneellä äänellä ja lähti savuke kädessä keittiöstä eteiseen.

Minä laitoin kahvin kiehumaan ja menin hänen perässään istumaan sohvalle häntä vastapäätä ja selitin ajatukseni loppuun asti. Kun meidän lemmikki Sony oli vielä hengissä, se aina suoritti saman reitin Pekan perässä ja sitten minä seurasin koiraa. Nyt meitä oli enää vain kaksi.

– Mitä sinä juokset perässä, Pekalla oli tapana kysyä minulta, kun taas ilmestyin lautasen tai lasin kanssa hänen vasta äsken lähdettyään polttamaan.

– Juoksen, kun minun myös pitää puhua jonkun kanssa. En voi aina soittaa Tomskiin äidille tai veljelle. Siis otan myös kameran mukaan kouluun ja otan siellä valokuvia. Sitten kurssin päättyessä minulla on elävää koulun historiaa valmiiksi kuvattuna sanoin ja valokuvin.

– Mutta sinun pitää ensin ajatella, miten hankit rahaa, että saa maksaa laskuja, ei koulun historiaa, Pekka paukautti.

Kuva: Marja-Liisa Nurkka

GALINAN
KOULUPÄIVÄKIRJA

22.4.2002 Linnalan koulu, ensimmäinen harjoittelupäivä

SUOMEN PRINSSIN SAARET

Aurinko paistaa aamusta kuin tänään olisi kesäkuun päivä. Koulun johtajan kassa on sovittu, että tulen klo 9.45. Mutta olen noussut jo viideltä ja klo 9.20 lähden kotoa. Kävelymatka kouluun on vain seitsemän minuuttia. Kävelen ja itken. Miksi?

Itken monesta syystä, siitä, että 14 vuotta piti odottaa, että Luumäen kunta antaa minulle mahdollisuuden tulla kouluun edes Aktivian - elämää ohjaavan kurssin harjoittelijana. Kaikki nämä vuodet työskentelin Lappeenrannassa, Teknillisessä korkeakoulussa, Oppimiskeskuksessa, myös Patriassa, missä tahansa. Vain omalla paikkakunnalla otettiin työhön mieluummin harrastelijoita tai keitä muita tahansa paitsi venäläistä, jolla on kaikki diplomit, yli 20 vuoden kokemus ja Pietarin yliopistosta saatu lisensiaatin arvo. Kaiken tämän merkitys koulutuksesta vastaaville oli vain nolla. Kuka ei olisi itkenyt nyt?

Itkin siksi, että rakkain ystäväni Bony-koira on kuollut ja keltaiset tekokukat haudan ristin ympärillä katsovat perääni Bonyn asemesta.

On vielä yksi syy, miksi itkettää. Venäläisillä syitä itkuun on useimmiten kolme. Mainitsen tämän. Tehdessäni lähtöä mieheni kysyi, onko minulla rahaa, edes kolme euroa. Sanoin, että tuskin on ja laitoin lompakkoni kaikki kolikot pöydälle. Kolikoista tuli pikkuisen yli kolme euroa. Se on lähes 20 markkaa, sanoin ja lisäsin, että minulla ei enää ole penniäkään. Jos haluaisin vaikka ostaa kahvia, kun pitäisi olla kolmeen asti. Tämän sanoessani seurasin mieheni reaktiota ja toivoin hänen sanovan, että rakas, ota yksi euro itsellesi ja osta kahvi, ettet ole nälkäisenä koko päivää. Turhaa odotin. Sen sijaan hän kertoi minulle, että esimerkiksi entinen naapurimme – opettaja,

joka nyt on jo kuollut – palasi koulusta myös kolmen jälkeen ja hänen miehensä kertoi, että hän ei syönyt lounasta koskaan. Hän söi vain kerran päivässä koulun jälkeen.

– Hän ei ole minulle esikuva, vastasin ja lähdin ymmärtäen, että ei ole enää kysymys rakkaudesta...

Klo 9.40 olin opettajainhuoneessa. Seinillä oli tiedotuksia ja ilmoituksia. Niitä oli monta, monta. Luin tiedotuksia. Huomasin heti: Ota kahvia. En halunnut mitään, koska olin odotusta täynnä. Millaisia ihmisiä? Millaisia tehtäviä?

Toivomukseni olin ilmoittanut Merjalle, koulun johtajalle jo etukäteen. Olin käynyt jo kolme kertaa ennen tätä päivää ja kertonut rehellisesti, että heikoin kohtani oli tietokone. Olin vielä viimeisimmällä kerralla uskaltanut kysyä, olisiko mahdollista – teidän tutustuttua minuun hyvin kuuden viikon aikana ja minun tutustuttua kouluun – että pääsisin edes sijaiseksi kouluun.

– Kaikki on mahdollista, hän vastasi ystävällisesti. Hän, Merja Hölsä, uusi koulun johtaja, on kertomuksen arvoinen jo näiden tapaamisten perusteella. Ja pakko se on kertoakin.

Merja ehdottaa minulle koulun esittelemistä. Käymme toisessa kerroksessa, missä sijaitsevat kieliluokat ja missä on vielä yksi opettajainhuone. Sitten käymme työpajassa, missä poikien lisäksi on kolme tyttöä omaksumassa hitsaajan taitoa. Sitten vierailemme puutyöverssaassa. Kummat ovat pitempiä, puunpätkät vai pojat, jotka rakentavat linnunpönttöjä – pieniä asuntoja – linnuille, jotka tänä keväänä ovat saapuneet odotettua aikaisemmin, ajattelen minä. Nopein askelin johtaja lähtee toista verstasta kohti. Siellä on nyt menossa valinnainen kurssi käsityötaide, hän kertoo.

Käytävällä tapaamme elämänhallinnan opettajan ja Merja esittelee minut hänelle ja ehdottaa, että opettaja työllistää minut omien tarpeidensa mukaan. Opettaja innostuu tien varrelle

tupsahtanutta ilmaista työvoimaa ja alkaa heti ilman valmisteluja luetella asioita, kuten kyllä minä tarvitsen kopiointia. Miksipä ei, harkitsen mielessäni, 20 vuoden kokemus, joka on hankittu siperialaisissa ja leningradilaisissa yliopistoissa. Vuodesta 1995 lähtien olen myös työskennellyt jonkin verran suomalaisissa yliopistoissa. En rikastuisi, mutta en olisi kuollut nälkäänkään. Minulle oli annettu työtä. Ajatella, että kokemukseni riitti valokopiointiin.

Elämänhallinnan opettaja kiirehti jo ehdottamaan lisäksi, että hänen markkamääriään ei ollut vielä muunnettu euroiksi, joten niitä pitäisi vielä laskea. Tästä minä kieltäydyin. En olisi mikään orja harjoitteluni aikana. Vielä ensimmäisenä päivänä laskemaan. Olin sentään kolme vuotta tutkinut pedagogista toimintaa Pietarin kansainvälisen yliopiston parhaan professorin, Kuzmina Nina Vasiljevnan johdolla. Opettajan toiminta ja toiminnan tason kriteerit eivät tällä hetkellä näytä kiinnostavan ketään tässä koulussa. Olenhan venäläinen. Mutta tämä on vain alkua. Katsotaan. Kaikki voi muuttua hetkessäkin.

Ja valoisat puolet alkoivat tulla mieleeni. Rohkeasti kerron toivomukseni päästä venäjän ja saksan kielten tunneille, mikä kiinnostaa minua, koska olen tehnyt samaa työtä elämäni varrella. Koulun johtaja – siitä hänelle kiitos – kääntää nuorille opettajille suomesta suomeksi pyyntöni. He halusivat ensin siirtää tuloani myöhempään vaiheeseen ja ymmärrän hyvin, että vieras henkilö tunnilla hermostuttaa ja häiritsee. Koin saman satoja kertoja Venäjällä, kun tunnille tultiin kritisoidaan. Hyvä, että olen sen itse kokenut ja pyysinkin saksan ja venäjän opettajia kuvittelemaan käyntieni aikana, että minua ei olisi olemassa. Tulen vain tutustumaan ja oppimaan. Puhun totta ja emotionaalisesti. Olen huomannut että täällä puhe kulkee tasaisesti, ääni ei nouse eikä laske. Näen, että nuoret opettajat luottavat minuun ja olen tervetullut tunneille. Olen heille kiitollinen

siitä. Käytyäni heidän tunneilla ehdotin heille, että pidän itse oppitunnin – sekä venäjän että saksan – mikäli heillä ei ole mitään sitä vastaan. Molemmat suostuivat ja yhteistyön ensimmäinen askel oli jo otettu ja vielä ensimmäisenä harjoittelupäivänä. On ihanaa, ajattelen, aivan kuin minä olisin suomalainen. Jotakin on tapahtunut koulun ilmapiirissä ja johtajan – pitää kertoa, että hän on hyvin sympaattinen nainen – kasvoilla on innostusta, joka todistaa halusta ymmärtää. Jostain kummallisesta syystä hän tuo mieleeni Marlene Dietrichin. Mistä on kysymys, kysyn itseltäni enkä löydä vastausta. Onko se hänen silmissään, nenän muodossaan vaiko kenties hymyssä? Ei, ei, se on ehkä erikoisesti leikattu tukka ja nämä pehmeät kiharat, jotka ovat kuin hänen hymynsä. Ja mitä vielä? En ole kuvataiteilija – tai en ainakaan maalaa muotokuvia. Voi olla, että myöhemmin piirrän muutamia piirteitä lisää koulun johtajan muotokuvaan ...

Taavetin koulukeskus. Kuva: Marja-Liisa Nurkka

VENÄLÄINEN TYTTÖ JULIJA

Minulle ilmoitetaan, että koulussa on venäläinen tyttö, Julija, jota pitää auttaa tunneilla, tulkata hänelle. Kun minut on nähty ja kuultu, on tehty päätös uskoa minulle venäläinen tyttö nimeltään Julija.

Ensitapaamisemme tapahtuu koulun käytävällä. Joku opettajista esittelee meidät toisillemme. Ojennan käteni ja sanon Galina. Käyttäydyn näin kuin hän olisi aikuinen. Ja kyllä hän vaikuttaa hyvin aikuiselta. Pitkä, tummatukkainen tyttö. Tässä kohtaa voisin jo sanoa, että kaunis tyttö. Jos puhuisin ensivaikutelmastani, niin olisin mieluummin sanonut "kirkkaan värinen", *jarkaja*, kuin kirkas valo, nuori neiti. Hän eroaa huomattavasti muista tytöistä ja pojista, koska hänellä on hyvin tummat hiukset ja polttava katse, jollainen voi olla vain ruskeiden silmien onnellisella omistajalla. Isot tummanruskeat silmät katsovat minuun hyvin varmana ja kuulen heti kysymyksen, että asunko minä Taavetissa. Vastaukseni ihmetyttää tyttöä ja hän kertoo, ettei ole nähnyt minua. Vuoropuhelumme jatkuu ja saan selville, että Julija on tullut Taavettiin Viipurista vasta syksyllä, siis ei ole ehtinyt viettää vielä vuottakaan uudessa kotimaassaan. Ja heti seitsemännelle luokalle. Ja kun pitäisi käydä kahdeksatta luokkaa, mutta koska ei osaa suomea, hän on seitsemännellä.

Ensimmäinen tunti, jolloin olen Julijan tulkin roolissa, on elämän hallinta. Opettaja yrittää tuoda esille 7C-luokan oppilaiden hahmotettavaksi sellaisia käsitteitä kuin hyvä ja paha, oikein ja väärin, tärkeä ja turha. Sitten annettiin luettelo arvoista, joista piti valita viisi tärkeintä ja arvostella tärkeyden mukaan yhdestä viiteen. Tämä tehtävä kiinnosti minuakin, mutta sitten se muodostui markkinointitehtäväksi. "Jos te olette saaneet kaksi tuhatta markkaa", sanoo opettaja, joka ensimmäisenä päivänä ehdotti minulle, että muuntaisin eurot

markoiksi, "miten te jakaisitte ne tärkeiden arvojen kesken?" Ja me Julijan kanssa yritimme arvioida, paljonko mistäkin olemme valmiita maksamaan. Minä olin tietenkin tulkin enkä neuvonantajan roolissa. Huomasin, että Venäjältä tullut Julija, unohtamatta taloudellista turvallisuutta, olisi myös uhrannut paljon, jotta hänellä olisi laaja ystäväpiiri. Se ilahduttaa minua, että Venäjän perestroika ja markkinointiarvot eivät ole muuttaneet venäläisen sielun herkkyyttä. Julija nostaa korkealle hyvät suhteet vanhempien kanssa – mutta ei liian avoimet, hän täsmentää. Mutta he, suomalaiset lapset, jotka ovat syntyneet ja kasvaneet täällä, kuinka he suhtautuvat samoihin arvoihin? Valitettavasti en ehtinyt toisena harjoittelupäivänä saamaan vastausta tähän kysymykseen. Kolmantena harjoittelupäivänä en VOI enää. Miksi?

Siksi, että yksi SOKEA SATTUMA muutti näin HIRVEÄN PALJON minun tunnemaailmaani.

Galina ja Julija Goljajeva

24.4.2002 Kolmas harjoittelupäivä

ITKUN PÄIVÄ

Kolmannen päivän aamu ei ollut aurinkoinen – taivaalla oli harmaita pilviä ja ilmassa sumua. Mutta sieluni maisema eli iloista koulun odotusta. Minä tiesin, että siellä on Julija, joka mahdollisesti hieman kaipaava opettajaa, joka puhuu hänen kanssaan samaa kieltä. Ja minä sain eilen erityisopettajalta todella demokraattisen pedagogisen tehtävän – pitää oppitunti Julijan ja minun, meidän molempien toiveiden mukaisesti. Saamme puhua äidinkieltämme jos haluamme, jos tekee mieli puhua suomen kieltä, niin hyvä on. Mikään muu keskustelun aihe ei ole kielletty. Otin tämän tehtävän ruhtinaallisena eleenä, koska siihen sisältyi opettajan syvä ymmärrys – kuinka voimakas meillä molemmilla on äidinkielen puhumisen jano.

Sokean sattuman jälkeen en voi enää avata fiksun erityisopettajan etunimeäkään, vaikka mieleni tekee. Mutta silti, kun "paperi" on allekirjoitettu ja kun asun Suomessa, on silti parempi pysyä "vaitiololain" rajoissa. Vapisen, mutta rohkenen mainita todella fiksun opettaja nimen asemesta vain kaksi kirjainta. Ne ovat H ja R. Edes meidän ei demokraattisessa Neuvostoliitossa tuskin kukaan joutui kahdesta kirjaimesta Siperian terveeseen ilmastoon ja avointen ihmisten seuraan. Ja rohkeita me siperialaiset olimme jopa Neuvostoliiton aikana, koska tiesimme, että Moskovaan ei karkoteta ketään, kun moskovalaisille itselleen ei riittänyt asuntoja.

Kolmannen harjoittelupäivän oleskelu -harjoittelu Luumäen Linnalan koulussa alkoi. Tervehdin läsnäolijoita, nostin laukusta muistikirjan, kynän ja tutkiskelin taas seinällä olevaa informaatiota. Siinä pitäisi olla kouluasioiden ydin, miksi se muuten laitetaan suoraan kaikkien silmien eteen. Huomaan sen, mikä voisi olla minun, harjoittelijan näkökulmasta hyvää eli plussaa ja kirjoitan omaan

Galina Punkkisen neljäs omaelämäkerrallinen teos kertoo Galinan työharjoittelujaksosta Taavetin koulussa, jossa hän opetti oppilaille venäjää ja saksaa ja oli venäläisen Julija -oppilaan tulkkina oppitunneilla.

Galina kertoo päiväkirjanomaisesti toukokuisesta harjoittelujaksostaan ja elämästään Taavetissa, jossa ilon aiheita löytyy ystävistä ja Luumäen kauniista luonnosta.

Kirjaan on koottu myös Galinan kirjoittamia lehtijuttuja ja mielipidekirjoituksia sekä tarinoita ja novelleja. Kirjassa on myös runsaasti valokuvia vuosien varrelta ja Marja-Liisa Nurkan taidokkaita valokuvia Galinasta.

Galina Punkkinen (s.1945) on kasvanut ja opiskellut Länsi-Siperian yliopistokaupungissa Tomskissa, väitellyt 1970-luvulla kasvatustieteiden lisensiaatiksi Leningradin yliopistossa ja työskennellyt sen jälkeen Leningradissa opettajana korkeakouluissa ja saksan kielen tulkkina. Nykyään hän toimii Etelä-Karjalan kansalaisopiston venäjän kielen opettajana. Galina muutti Suomeen vuonna 1987 ja asuu nyt Taavetissa, Luumäen kauniissa kunta keskuksessa.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi